

TÁRSADALMI ISMERETEK ÉS EZEK ALKALMAZÁSA A RENDÉSZETI MUNKÁBAN

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

"A rendőr szolgálatát a törvényekben kifejeződő társadalmi akaratnak megfelelően, a köz érdekében, a társadalom által biztosított lehetőségek között látja el. Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie. Hivatását az előírások és a vezetők utasításainak betartásával, az esküjében foglaltak szerint gyakorolja, tudása legjavát nyújtja. Cselekedeteivel erősíti a testület belső egységét és a szervezet jó hírnevét." ¹



1. ábra. A Miskolci Rendészeti Szakközépiskola végzős tanulóinak kibocsátó és tiszthelyettes avatási ünnepsége 2

¹ A Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét kihirdető közös nyilatkozat, <http://www.police.hu/magyarendorseg/etikaikodex>

²Forrás:http://www.mrszki.hu/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=8&Itemid=86

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A RENDŐRSÉG TÁRSADALMI SZEREPE

A rendőrség társadalmi szerepe a társadalmi problémákra és a társadalmi rendre vonatkozó felfogások egymásra hatásaként alakul ki. Magába foglalja a társadalmi elvárásokat, amelyek a civilvilágból és az intézményi hatalom világából érkeznek a rendőrség felé, de magába foglalja a foglalkozási (szakmai) értékválasztásokból eredő elvárásokat is. 3

1. A Rendőrség társadalmi szerepének modelljei⁴

- "A bűnözés elleni háború" modell
- "Rendfenntartás" modell
- "Szolgáltatás" modell

Rend-koncepciók	Társadalmi probléma-elméletek				(Jövendő probléma-elméletek)
	Társadalom-patológia	Dezorganizáció; Anómia (Durkheim)	Feszültség-elmélet; Deviancia	Kritikai elmélet	
A fennálló állapot rendje	Bűnözés elleni háború				
A szabályok rendje					
Integratív rend; Domináns értékek rendje		Rendfenntartás			
A sokféleség rendje			Szolgáltatás		
(Jövendő rendkon-cepciók)					?

2. ábra. A rend, a társadalmi problémák és a rendőrség szerepe⁵

3 Krémer Ferenc, Molnár Katalin, Szakács Gábor, Valcsicsák Imre, Rendészeti kulturális stratégia, 17. számú előtanulmány az átfogó rendészeti stratégia társadalmi vitájához, alapján, www.police.hu/data/cms531059/rend_szeti_kultur_lis_strat_gia.doc

4 Krémer Ferenc, Szociológiai alapismeretek, Kézikönyv rendvédelmi hallgatók számára Rejtjel Kiadó, Budapest, 2003, alapján

5 Forrás: Krémer Ferenc, Szociológiai alapismeretek, Kézikönyv rendvédelmi hallgatók számára Rejtjel Kiadó, Budapest, 2003, 233. oldal 51. tábla

2. Társadalompatológiai felfogás, és a bűnözés elleni háború modell

Azokban a társadalmakban meghatározó a társadalompatológiai felfogás, ahol a társadalmi javak elosztásának szélsőséges egyenlőtlensége nagy különbségeket eredményez és az emberek életesélyeiben, nagy törésvonalak találhatóak. A rend ezekben a társadalmakban a felső osztályok rendje, amelyen igen sokszor érdekeik és értékeik védelmét értik. Ez a felfogás volt a jellemző leginkább a XIX. századra és a XX. század első felére.

A társadalmi problémákat ekkor szélsőségesen, kiélezetten közelítették meg, úgy, ahogyan az egymással szembenálló osztályok ellentétes szempontrendszerében látszanak.

Az uralkodó életformák szabályaitól eltérő módon élőket, illetve közülük azokat, akik életmódjukkal, magatartásukkal – akarva, akaratlanul – támadták, rombolták vagy veszélyeztették azt, igyekeztek a társadalomba kényszeríteni, ha ez nem ment, kirekeszteni.



3. ábra. A "figyelő, megelőző és felfedező" rendőrség

6 Forrás: Perényi Roland, A "figyelő, megelőző és felfedező" rendőrség, Egy bűnözői névjegyzék tanulságai, Budapesti Negyed, 47-48. XIII. évf. 1-2. szám, 2005. tavasz-nyár, A bűnös Budapest A kötetet szerkesztette: Csapó Csaba és Mátay Mónika, <http://epa.oszk.hu/html/vgi/kardexlap.phtml?aktev=2005&id=3>

A társadalompatológia célját az orvostudományhoz igazodva jelölték ki: feltárni a bajok forrását és gyógyírt nyújtani a betegségekre.

A problémák forrását Samuel Smith 1911-ben így határozta meg: „Az egyéni elme vagy az akarat gyengesége, a fejlettség és az önkontroll hiánya, ezek a probléma elemei, de a társadalmi járványok olyannyira elterjedtek, hogy kialakulván csak nagyritkán találunk társadalmi problémákat valamifajta rossz környezet nélkül ”

A rendőrség feladata kizárólag a patológikusnak tartott jelenségek elszigetelése, a társadalmi csoportok elválasztása, az orvosi hasonlatot folytatva, az, hogy az egészséges testből kivágják a beteg részeket. A rendőrség által alkalmazott erőszak nemcsak eszköz ebben a modellben, hanem az egyetlen „gyógymód”, hogy a gyenge, önállóan egyéneket kényszeríteni kell arra, hogy helyesen, engedelmesen viselkedjenek.

Az alsóbb osztályokban a rendőrség félelmet és gyűlöletet ébreszt, és úgy tekintenek rá, mint az uralkodó osztályok érdekeinek képviselőjére. A felső osztályok tagjai lenéznek és megvetik a rendőröket, akik munkájuk során szükségszerűen érintkeznek, keverednek a bűnnel, ezért maguk is beszennyeződnek. A rendőrség, ennek hatására a társadalom minden csoportjától izolálódik.

Ezt a követelményt élesztette újjá a „zéró tolerancia” néven ismert rendőrségi stratégia az 1990-as években.

3. "Rendfenntartás" modell

A második modell a 20. század közepén az Egyesült Államokban a korábbiakhoz képest jelentősen megváltozott társadalmi körülmények között alakult ki.

A „rendfenntartás” modell alapja a rend normatív felfogása és a társadalmi problémáknak a deviancia köré rendezése. A feladat ekkor már a jog érvényesítése és a béke megőrzése a településeken és nem az egyes társadalmi csoportok elválasztása. A feladat legfontosabb eleme a demokratikus értékek és normák védelme, amelynek alapján az egyes társadalmi csoportok képesek egymással együtt élni. A rendőrség feladata az, hogy óvja a demokratikus értékeket, lényében a középosztály értékeit. Innentől kezdődően a feladatai közé tartozik, hogy megértse a közösségek kultúráját. Hogy ne háborút vívjon, mert az csak növeli a békétlenséget a társadalomban, hanem kezelje a konfliktusokat. A bűnt ne csak üldözze, hanem előzze is meg (bűnmegelőzés).

Az új feladat nagyobb önállóságot követelt meg a rendőrség egyes szervezeteitől, attól függően, hogy milyen közösségekben végezte a munkáját az adott kapitányság. A rendőr a korábbiakhoz képest egyre kevésbé katona, a munkáját már nem kizárólag mennyiségi mutatók alapján értékelték - az elmaradt bűncselekmények, nem mérhetőek az intézkedések számával.

A „rendfenntartás” változást jelent a rendőrség és a társadalom kapcsolatában. A rendőrség elkülönülése itt már hátrányt jelent és csak nehezíti a rendőr munkáját. A társadalmi békét csak akkor lehet fenntartani, ha a rendőr folyamatosan jelen van a társadalomban, és nem csak akkor, ha bűncselekmény történik. A rendőrséget be kell fogadnia a társadalomnak, elsősorban annak a középosztálynak, amelynek értékei mentén végzi a feladatait.

A rendőr képességei és tulajdonságaival szembeni követelmények is jelentősen megváltoztak. A rendőrré úgy tekintettek, mint a középosztály értékrendjének megtestesítőjére, aki maga is a középosztály tagja. Ahhoz, hogy ez ne csak elképzelés legyen, a rendőrnek is meg kellett változnia. Többé nem lehetett buta, csupán az erejével dolgozó segédmunkás, ahhoz, hogy képes legyen az uralkodó értékrend alapján önálló ítéletet hozni, képzetesebbé, műveltebbé kellett válnia. A rendőrnek, mint a béke katalizátorának kellett tevékenykednie a saját területén. Képessé kellett válnia arra, hogy kezelje azokat a konfliktusokat, melyekkel szembetalálkozott munkája során.

4. "Szolgáltatás" modell

A „szolgáltatás” modellt Magyarországon közösségi rendőrségként is azonosítják. A megnevezés utal a modellnek egy fontos jellemzőjére, a közösséggel fenntartott szoros kapcsolatra, de a közösségi rendőrség megnevezés nem ugyanazt jelenti, mint a szolgáltatás modell. A modell tartalma szerint közösségnek nyújtott szolgáltatás, vagy közösségre alapozott rendőri igazgatás. A modell az 1980-as években az Egyesült Államokban, a széles középosztály, valamint a kulturális sokféleség elfogadásának az eredményeként alakult ki.

A rendőrségnek meg kell találnia a módját, hogy az adott település lakosságával együttműködjön, azért, hogy azok magukénak érezzék a problémákat és ne csak a rendőröktől várjanak aktivitást, amíg maguk közömbösen nézik, hogy mi történik a környezetükben.

A modell szolgáltatásjellegét az adja, hogy a rendőrséghez, úgy fordulhatnak az emberek, mint bármelyik szolgáltató céghez. A rendőrség valójában a közbiztonsághoz szükséges infrastruktúrát és tudást szolgáltatja a lakosok számára.

A rendőr a helyi közösség része, és ideális esetben teljesen megszűnik az elszigeteltsége, nagyobb szerepet kap a rendőr és az emberek közötti személyes kapcsolat, amely magas követelményeket állít a rendőrségi szervezettel szemben. A „szolgáltatás” modell csak akkor működhet eredményesen, ha a szervezeten belüli munkafeltételek és a munkavégzés módszerei összhang vannak.

1. Feladat

Egyénileg fogalmazza meg a véleményét, hogy melyik állítással ért egyet a Rendőrség társadalmi szerepével kapcsolatban és indokolja is a választát! (több állítást is választhat)

A rendőrnek csak a bűnözéssel kell foglalkoznia! _____

A rendőrnek a Törvény és szabálysértésekkel kell foglalkoznia! _____

A rendőrnek mindenféle emberi problémával kell foglalkoznia! _____

2. Feladat

A tanuló párok megvitatják a saját álláspontjukat a Rendőrség társadalmi szerepére vonatkozóan és konszenzus útján alakítanak ki közös álláspontot és indokolják a válaszukat!

3. Feladat

A tanulópárok képviselői az osztály előtt "akvárium módszerrel" ismertetik és megvitatják a tanulópárjukkal korábban a Rendőrség társadalmi szerepére vonatkozóan kialakított közös álláspontjukat, majd a képviselők megállapodnak az osztály közös álláspontjáról.

A pedagógus feladatai a tanulók feladatvégzése során

1. feladat:

- az osztály előtt röviden átismétli a Rendőrség társadalmi szerepére vonatkozó modelleket,
- ismerteti a tanulókkal az 1. feladatlap állításait.

2. feladat:

- ismerteti a vita szabályait és felhívja a figyelmet arra, hogy egymást meghallgassák és azt követően olyan konszenzuson alapuló álláspontot alakítsanak ki, amellyel a pár mindkét tagja egyetért,
- a feladat alatt figyeli a tanulópárok tevékenységét.

3. feladat:

- ismerteti az "akvárium módszer" szabályait,
- a tanulópárok képviselőiből álló "aktív tagokból" egy belső kört képez,
- a tanulópárok többi tagjaiból egy külső kört képez,
- a belső körben lévők megvitatják a tanulópárjukkal korábban a Rendőrség társadalmi szerepére vonatkozóan kialakított közös álláspontjukat, majd a képviselők megállapodnak az osztály közös álláspontjáról,
- a külső körben lévők megfigyelik a belső körben lévő tanulópárjukat a kiosztott megfigyelési szempontok alkalmazásával.

Megfigyelési szempontok

A kommunikációs készség viselkedésben megjelenő formái:

- a szóbeli kifejezés pontossága,
- a szóbeli kifejezés érthetősége,
- mások meghallgatása,
- az információk pontosítása, ismétlése, átfogalmazása,
- az információk pontosítása, visszakérdezése.

A feladatok befejezése után:

- visszajelzés a tanulópárban és az "akvárium módszer" során végzett tanulói tevékenységekről,
- összefoglalni a magyar rendőrök véleményét tartalmazó kutatás megállapításait.

Mivel kell foglalkoznia a rendőrnek?

	Csak a bűnözéssel		Törvény- és szabálysértésekkel		Mindenféle emberi problémával	
	%					
	Vezetők	Beosztottak	Vezetők	Beosztottak	Vezetők	Beosztottak
Nem ért egyet	39,1	43,0	4,4	7,7	31,2	52,9
Bizonytalan	31,8	34,2	13,0	15,4	31,1	25,4
Egyetért	26,0	22,8	82,6	76,9	37,8	21,7
	100	100	100	100	100	100

4. ábra. Egy 1999-ben végzett kutatás adatai⁷

A kutatás adatai alapján a rendőrök többsége a „rendfenntartás” modellt tartja a leginkább elfogadhatónak. A legtöbben azt tartották helyesnek, hogy a rendőrség a törvény és szabálysértésekkel foglalkozzon. Viszonylag kevés a „bűnözés elleni háború” támogatóinak aránya, de a beosztott rendőrök között nagyjából megegyezik azokkal, akik az emberi problémákkal foglalkozást tartják a fő feladatnak.

7 Forrás: Krémer Ferenc, Szociológiai alapismeretek, Kézikönyv rendvédelmi hallgatók számára Rejtjel Kiadó, Budapest, 2003, 241. oldal 52. tábla az ORFK által támogatott az RTF Társadalomtudományi Tanszéke által 1999-ben végzett kutatás alapján

A KÖZÖSSÉGI RENDŐRSÉG FILOZÓFIÁJA⁸

A hagyományos bűnüldözés hatékonyságára vonatkozó elemzések és az addig folytatott rendőri munka kritikája vezetett a közösségi rendfenntartás filozófiájának megszületéséhez a community policing-hez, az Egyesült Államokban az 1980-as években, amikor a rendőrség néhány a bűnnel erősen fertőzött nagyvárosban (Chihagó, Boston, New-York) szemléletet váltott.

Az új szemlélet alapján a bűnözés terjedéséért nem a rendőrség a felelős, a rendőrségnek kell azt a társadalomnál kezdeményezni, hogy lépjen fel önmaga megvédésére.

Hagyományos rendőri munka.	Közösségi rendőrség.
A rendőrség a törvények végrehajtásának állami eszköze.	A rendőrség, mint nyilvánosság és a nyilvánosság, mint rendőrség.
Cél: A bűnüldözés és a szabálysértések megtorlása.	Cél: általános problémamegoldás.
A rendőrség a bűncselekmények tényállásaival foglalkozik.	A rendőrség a polgárok problémáival és gondjaival foglalkozik.
A segélyhívások a bűncselekményekkel, balesetekkel kapcsolatosak.	A segélyhívások úgy tekintik, mint kiváló alkalmat, hogy a polgárok igényeinek és szükségleteinek elébe menjenek.
A rendőri vezetés az utasítások és direktívák kiadására jogosult.	A rendőri vezetés értékeket közvetít a hétköznapi rendőri munka számára.
Szervezet: magasan centralizált, csak a törvénynek alávetett.	Szervezet: decentralizált a mindenkori hely igényekhez és különlegességekhez igazodik.

5. ábra. A hagyományos rendőri munka és a közösségi rendőrség összehasonlítása⁹

8 Dr. Sárközi Ferenc r. ezredes, Közrendvédelmi ismeretek, Tankönyv, Pest Megyei Rendőr-főkapitányság, 1999. XIV. Csikós Péter r. százados, A közösségi (társadalmi) rendfenntartás (rendészet) filozófiája és gyakorlata Európában és Amerikában

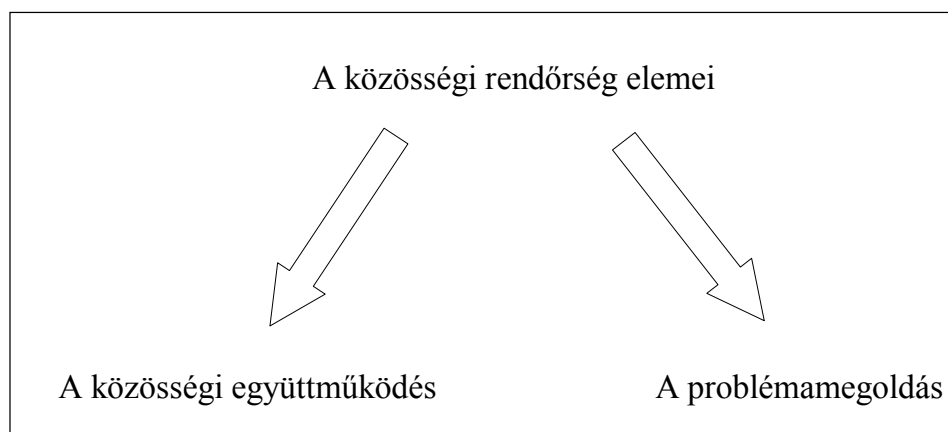
9 Forrás: Dr. Sárközi Ferenc r. ezredes, Közrendvédelmi ismeretek, Tankönyv, Pest Megyei Rendőr-főkapitányság, 1999. XIV. Csikós Péter r. százados, A közösségi (társadalmi) rendfenntartás (rendészet) filozófiája és gyakorlata Európában és Amerikában 96. oldal

A közösségi rendőrség filozófiájával szemben számos ellenvélemény is megfogalmazódott, az ellenzők szerint ez a működési forma megvalósíthatatlan. Vannak, akik romantikus ábrándnak, utópiának tartják a közösségi rendőrséget, mert olyan társadalom, ahol a rendőr mindenkinek a barátja, nincs. Ezeknek a véleményeknek a képviselője szerint a rendőrség szerepe az erőszak alkalmazásának monopóliumát jelenti a civil társadalomban.

1. A közösségi rendőrség meghatározása

A közösségi rendőrség gondolata hatást gyakorol a társadalom azon viszonyaira, amelyek a bűnözéssel összefüggnek. Feltételezi a bűnmegelőzési tevékenység összehangolását a szociális gondoskodás és az államigazgatási szerveivel, a magánbiztonsági szervezetekkel. A működés céljára tekintettel a rendőrségnek vezető szerepet kell betöltenie az alrendszer tevékenységének koordinálásában.

A közösségi rendőrség egy filozófia, amely azt szabályozza, hogy a rendőrség és az állampolgárok hogyan dolgoznak együtt a közösségükben jelentkező bűnözési és rendzavarási problémák azonosítása és kezelése érdekében.



6. ábra A közösségi rendőrség elemei

A közösségi rendőrségnek két alapvető, egyaránt lényeges alkotóeleme van:

A közösségi együttműködés, amely magába foglalja:

- A közösséghez fűződő pozitív kapcsolatot
- A közösség részvételét az eredményesebb bűnüldözés és bűnmegelőzés lehetőségeinek felkutatásában
- A közösség tagjai legfontosabb gondjainak kezelésére irányuló egységes megközelítéseket
- A közösség biztonságérzetét befolyásoló problémákra irányuló működőképes megoldások megtalálását célzó megosztott felelősséget

A problémamegoldás, amely magába foglalja:

- A lakókörnyezet bűnözési, rendzavarással és félelemmel kapcsolatos gondjainak meghatározását annak érdekében, hogy a bűnözés és a rendzavarás csökkentésére megfelelő erőforrásokat alkalmazzanak
- A problémához igazodó hosszú távú megoldások kidolgozását és alkalmazását
- A megoldásoknak a problémákra gyakorolt hatásainak a meghatározását

A közösségi rendőrség gyakorlata Hollandiában

Az Európai Unió országai közül a közösségi rendőrségi modell alkalmazásáról Hollandiában vannak jelentős tapasztalatok. A holland rendszer számos eleme hasonló a magyar körzeti megbízotti szolgálathoz, amelynek során a szűkebb lakókörnyezet prioritását, a rendőri feladatokat, egyeztetik a lakossági igényekkel.

A városokon belül kisebb egységekben több helyen létrehoztak olyan irodákat, ahol a hét meghatározott napjain – általában az önkormányzat szociális intézményeivel megosztva – fogadónapot tartanak a lakosság számára. Ezekben a rendőrségi objektumon kívüli irodákban közvetlenül találkozhat egymással az adott körzet lakosa és rendőr.

Megnövelték a gyalogos járőri szolgálatok számát és arányát, azért, hogy így is közvetlenebb kapcsolattartásra nyíljon lehetőség a lakossággal. A közvélemény-kutatási eredmények is azt igazolták, hogy amióta kiszállították a járőröket a járőrautókból, a rendőrség reakálási sebességére, a problémaérzékenységre sokkal kevesebb kritika érkezik lakosság részéről.

2. Községi rendőrség filozófiájának megjelenése Magyarországon

A Rendőrség a feladatait eredményesen akkor tudja teljesíteni, ha a munkájához igénybe veszi a szűkebb és tágabb közösség, a társadalom segítségét. Magyarországon az 1990.-ben bekövetkezett társadalmi változások, a demokratikus átalakulás még inkább előtérbe hozta a Rendőrség ilyen irányú feladatokat. A Magyar Köztársaságban a Rendőrség kapcsolattartása a társadalomban két póluson történik. Az egyik póluson a jogilag szabályozott és előírt módon, és a másikon részben a társadalom önszerveződése útján. A jogilag előírt módon a kapcsolattartás elsősorban az önkormányzatokkal történik, ezt a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény és az önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény szabályozza. A Rendőrségnek sokoldalú együttműködése van a különböző önszerveződő közösségekkel, amelyek közül az Országos Polgárőr Szövetséggel a szolgálatellátás során napi rendszerességgel együttműködik az ország egész területén.

2.1. A társadalmi bűnmegelőzés (115/2003. (X. 28.) OGY. határozat) nemzeti stratégiájának rendőrségi feladatai

Az Országgyűlés, tekintettel arra, hogy a bűnözés megelőzése és visszaszorítása, a közbiztonság javítása a társadalom közös érdeke és feladata 2003. október 28-án határozatot hozott a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról. A dokumentum alapgondolata, hogy a jó közbiztonság nem valósítható meg kizárólag a bűnüldözés és a büntető igazságszolgáltatás hagyományos, garanciákban gazdag rendszerében.

A közbiztonságot javítja a bűnüldözés teljesítményének és a büntető igazságszolgáltatás hatékonyságának növelése, de szükség van azonban olyan, a társadalmat ösztönző és mozgósító programok, technikák intézményesítésére is, amelyek a nagy- és kisközösségek, az intézmények, a gazdasági szereplők és az állampolgárok önvédelmi képességét, bűnözéssel szembeni védetségét fokozzák.

A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája szerint a helyi önkormányzatoknak a helyi rendőrséggel együttműködve aktív és vezető szerepet kell játszaniuk a helyi közösség biztonságát szolgáló tervek elkészítésében. A partneri kapcsolatok egyik legfontosabb alapelve „az alulról történő építkezés”.

A helyi közbiztonság javításában kitüntetett szerepe van a rendőrségnek, amelynek a közbiztonságot fenyegető veszélyek azonosítása, elhárítása érdekében állandó kapcsolatban kell lennie a közösséggel. A már megvalósult konkrét bűncselekményekről szerzett tapasztalataikat el kell juttatni az érintettekhez és az adott veszélyeztetett közösséghez is. Ezek a tapasztalatok akkor hasznosulnak a bűnmegelőzésben, ha a bűnözésről szerzett ismereteiket megosztják a bűncselekményi okok hatását csökkenteni, a bűnalkalmakat megszüntetni, az áldozattá válást megelőzni képes állami, civil és szakmai szervezetekkel, intézményekkel, egyházakkal.

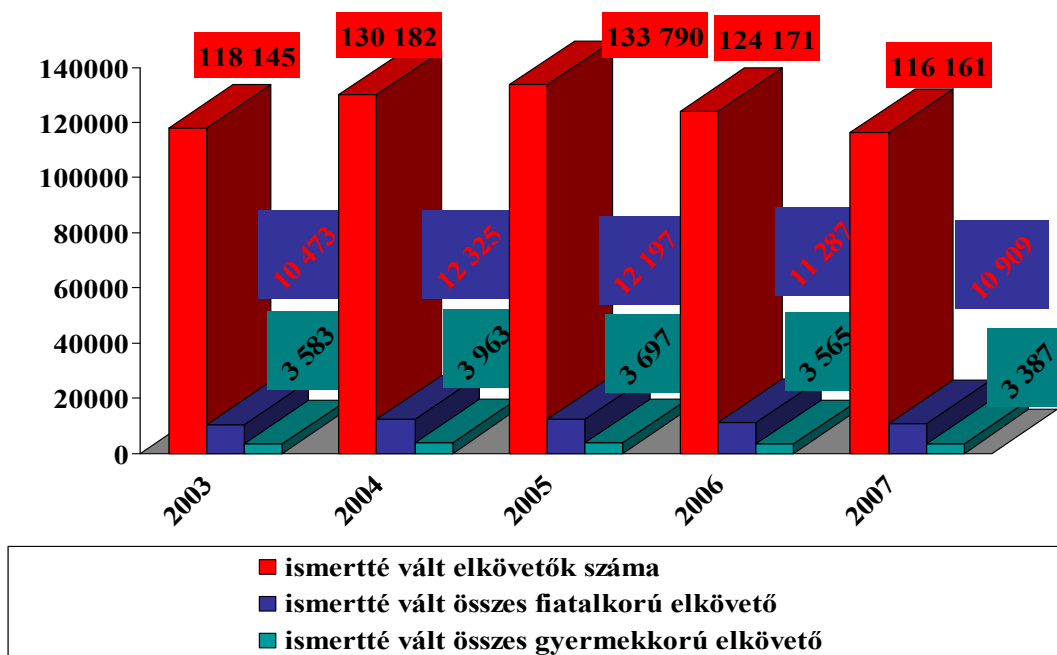
A rendőrök mellett a polgárőrök, a közterület-felügyelők, vagyonőrök, magánnyomozók, a kisebbségi önkormányzatok, természetvédelmi őrk, a védőnők, a pedagógusok, a házi- és szakorvosok, a gyermekvédelem szakemberei, a szociális szakemberek, a családsegítők, a szociális és egészségügyi ellátó rendszerben dolgozók, az alkohol- és drogmegelőzésben és kezelésben résztvevők az alulról építkező bűnmegelőzés legfontosabb szereplői.

Az következő ábra összefoglalóan ábrázolja a bűnmegelőzés alrendszerét. A társadalmi bűnmegelőzés komplex rendszerében három fő területet különböztethet meg:

1. A bűnmegelőzéssel hivatalból foglalkozó alrendszer területe, amely magába foglalja a tradicionális bűnözés csökkentését célzó rendőrségi és a büntető igazságszolgáltatási feladatok ellátását.
2. Az állami szervek, hatóságok szoros ágazati együttműködését a bűnokok hatásának, a bűnalkalmak számának, az áldozattá válás kockázatának csökkentése érdekében.

3. A társadalmi bűnmegelőzés rendszere akkor teljes, ha a helyi és a tágabb közösség is részt vállal benne, ha a célok elérése érdekében számítani lehet minden olyan személy és szervezet közreműködésére, amelyek a társadalom önvédelmi képességének javítása érdekében cselekedni tudnak és akarnak.

Különösen fontos az önkormányzatok, a civil szervezetek, az egyházak, a gazdasági élet szereplői, a közösségek és a magánszemélyek, aktív közreműködése.



7. ábra A bűnmegelőzés alrendszerei¹⁰

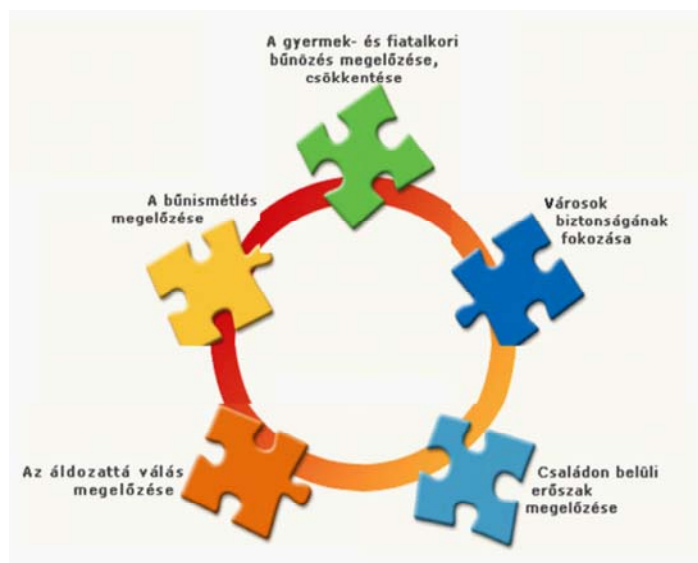
2.2. A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájának prioritásai

A prioritások a társadalmi bűnmegelőzési stratégia leghangsúlyosabb pontjai, a leghatékonyabbnak ígérkező komplex beavatkozási célcsoportokat és területeket, az Országgyűlés ezeket most a következőkben határozta meg:

- A gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzése, csökkentése.
- A városok biztonságának fokozása.
- A családon belüli erőszak megelőzése.
- Az áldozattá válás megelőzése, az áldozat segítése, az áldozat kompenzációja.
- A bűnismétlés megelőzése.

¹⁰ Forrás: A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája, Melléklet a 115/2003. (X. 28.) OGY. határozathoz, 40. oldal

Az ezredfordulót követő évek bűnözési helyzetét leíró jelentés¹¹ tartalmazza azokat a tendenciákat, amelyekkel összefüggésben a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája is megfogalmazza a Rendőrséggel szembeni elvárásokat.



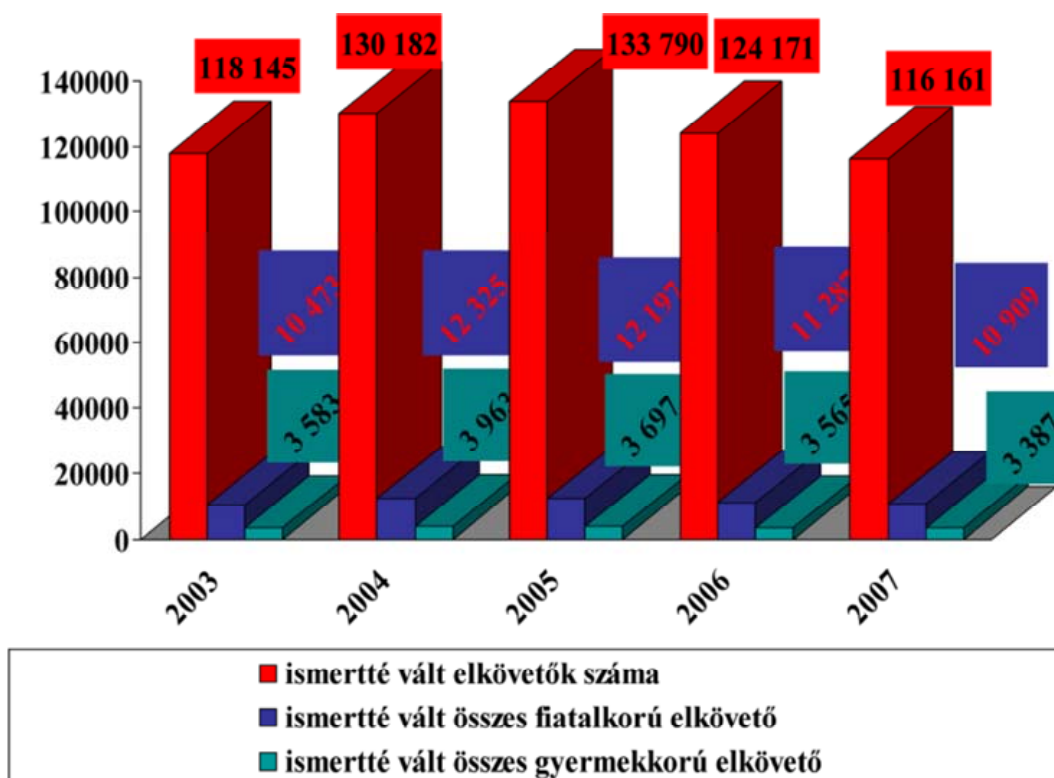
8. ábra A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájának prioritásai¹²

2.3. A gyermek- és fiatalkori bűnözés jellemzői

A jelentés alapján megállapítható, hogy az utóbbi években a 18 évesnél fiatalabb bűnelkövető népesség aránya a teljes 18 évesnél fiatalabb populáción belül változatlan. A kriminálstatisztikai adatok nem bizonyítják azokat a nézeteket, amelyek a demográfiai viszonyok miatt csökkenő 18 évesnél fiatalabb népességen belül változatlan bűnelkövetői aktivitásról és összességében a gyermek- és fiatalkorú korcsoport romló bűnözési mutatóiról beszélnek.

¹¹ Az ezredfordulót követő bűnözési helyzet; Elemzés az egységes nyomozó hatósági és ügyészégi statisztika adatai alapján; Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Statisztikai és Elemző Osztály; Budapest, 2010. alapján

¹² Forrás: Bűnmegelőzési eszköztár, <http://www.bunmegelozes.hu/>



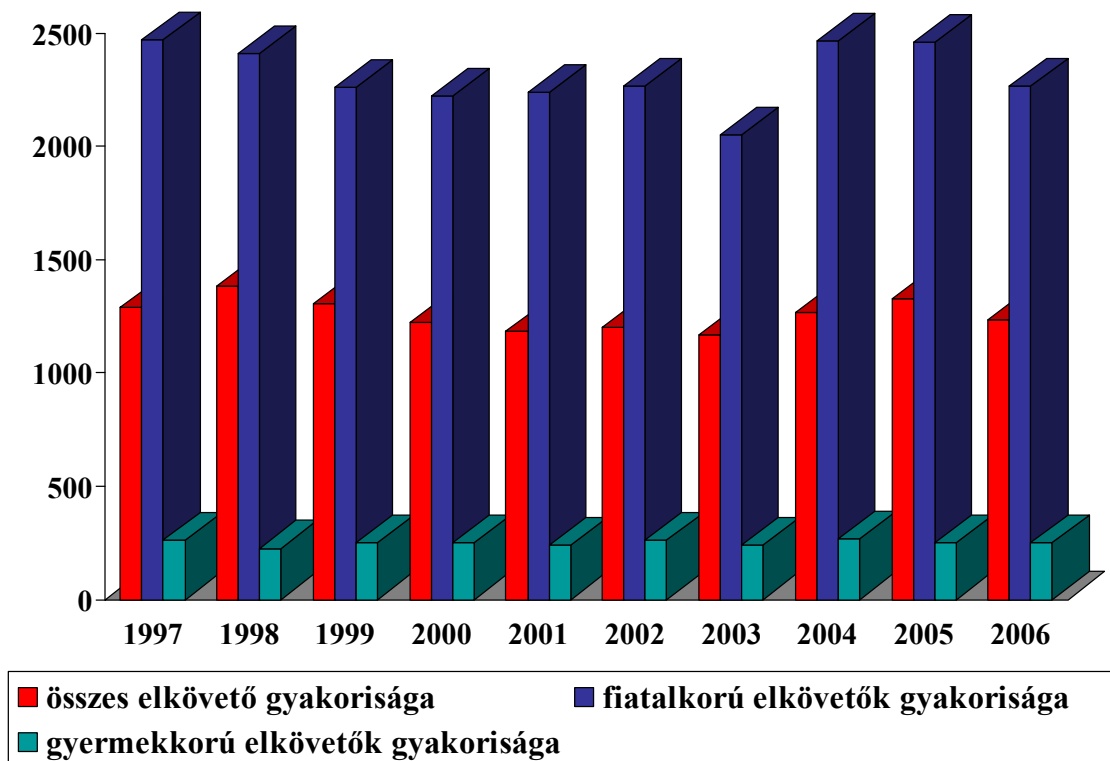
9. ábra. Ismertté vált összes elkövető – ismertté vált összes fk. elkövető – ismertté vált összes gyk. elkövető¹³

A gyakorisági mutatók azt is megmutatják, hogy a 14 és 18 év kor között lévők mintegy kétszerte nagyobb arányban vesznek részt a bűnözésben, mint a 18 évesnél idősebb népesség.

A kutatási tapasztalatok szerint minél fiatalabb életkorban fordul elő a bűnelkövető magatartás, annál nagyobb az esély a bűnisméltésre vagy a bűnözői életmód kialakulására. A bűnelkövető fiatalkorúak döntő többségénél csak a jogellenes cselekmény elkövetése jelzi a gyermekvédelmi hatóságnak, hogy probléma van a fiatalkorúval. Az ismertté vált fiatalkorú bűnelkövetőknek mindössze 8–10 százaléka szerepel a veszélyeztetett gyermekek nyilvántartásában.

13 Forrás: Országos Bűnmegelőzési Bizottság, Jelentés a Kormánynak a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája és cselekvési programja 2007. évi végrehajtásáról, 23. oldal I/14. ábra, <http://www.bunmegelozes.hu/>

A fiatalok növekvő részének szocializációjává vált a passzív vagy aktív kábítószer-tapasztalat. Egy 2002 tavaszán készített felmérés eredményei szerint a budapesti második középiskolások 30 százaléka már kipróbált valamilyen kábítószer-t.

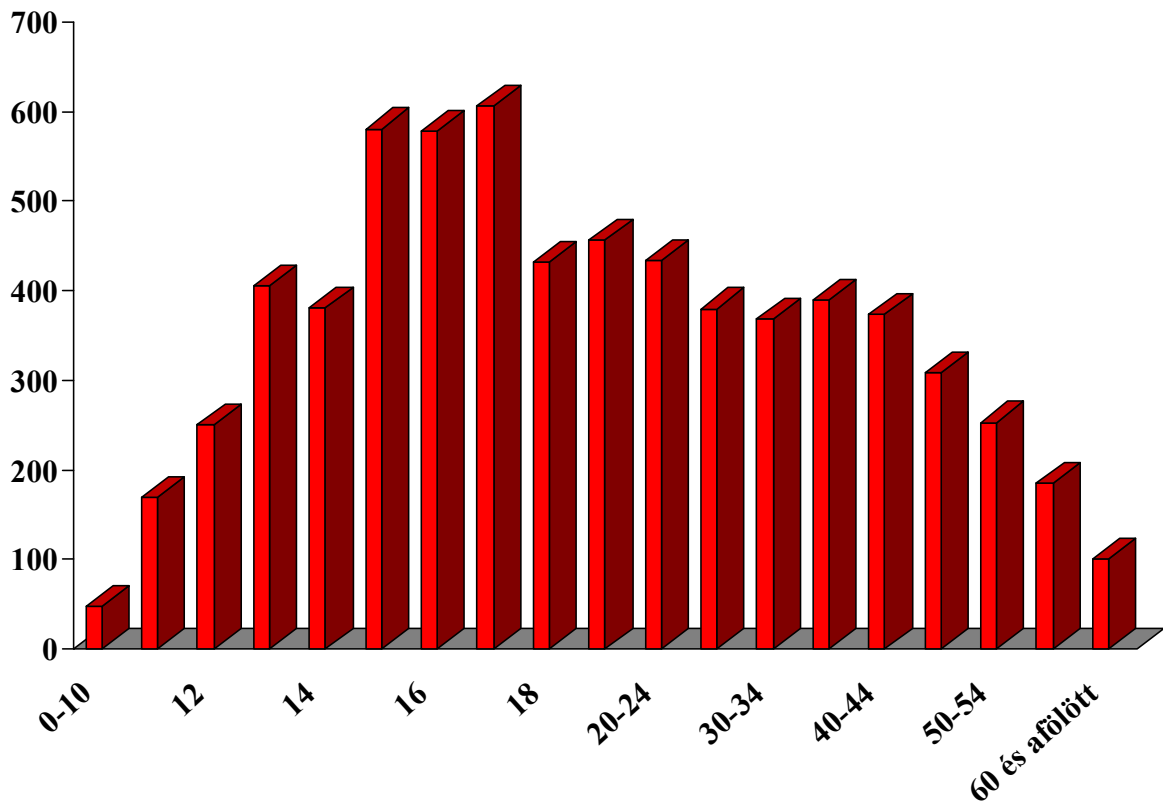


10. ábra. 100 ezer lakosra jutó ismerté vált elkövetők– 100 fk. lakosra jutó ismerté vált fk. elkövetők– 100 ezer gyk. lakosra jutó ismerté vált elkövetők¹⁴

A fiatalkorú bűnelkövetők jelentős rétege nem dolgozik, nem is tanul, és ez a helyzet nem javul. 1982-ben még csak 11,7 százalékuk volt foglalkozás nélküli, 1997-ben már 45 százalékuk, 2001-ben némi javulás volt tapasztalható, de még ekkor is 34,7 százalékuk a bűncselekmény elkövetésekor nem tanult vagy nem dolgozott.

A fiatalok nemcsak elkövetői, de áldozatként elszenvedői is a bűnözésnek. Évente több mint tízezer kiskorú személy válik bűncselekmény áldozatává. A kiskorú sértetteknel az erőszakos és garázda bűncselekmények körében jelentős az azonos korosztály elkövetői általi fenyegetettség. A fiatalok közül a 17 éveseknek van a legnagyobb esélyük arra, hogy erőszakos bűncselekmények áldozatává váljanak.

14 Forrás: Országos Bűnmegelőzési Bizottság, Jelentés a Kormánynak a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája és cselekvési programja 2007. évi végrehajtásáról, 24. oldal I/15. ábra, <http://www.bunmegelozes.hu/>



11. ábra. Az ismertté vált erőszakos és garázda bűncselekmények sértettjeinek gyakorisága saját korcsoportján belül a 2006. évben¹⁵

A gyermek- és fiatalkorúak bűnelkövetővé és áldozattá válásának megelőzésében jelentős szerepe van a családnak, a gyermek- és ifjúságvédelemnek, az oktató- és nevelő intézményeknek, a civil szervezeteknek, az egyházaknak, a helyi koordináció megteremtésében az önkormányzatoknak és a rendőrségnek.

A rendőrség feladatai a gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzése, csökkentése érdekében:

1. A fiatalkorú bűnelkövetőkkel, valamint a gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzésével foglalkozó speciális szervezeti egységek kialakítása városi, megyei (fővárosi) és országos szinten.
2. Közreműködés az alkohol és kábítószer ártalmait a fiatalkorúaknak bemutató felvilágosító munkában.
3. Szignalizáció a szülőknek, a gyermekvédelmi gondoskodás alatt állók esetében a gyámhatóságnak.

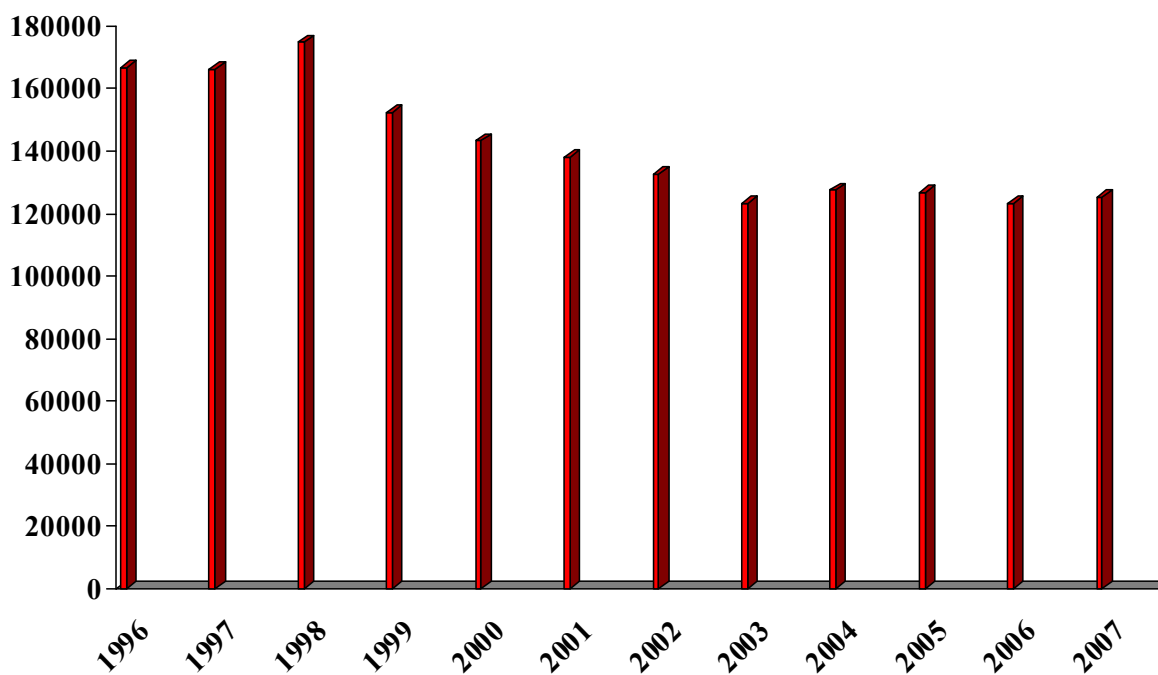
¹⁵ Forrás: Országos Bűnmegelőzési Bizottság, Jelentés a Kormánynak a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája és cselekvési programja 2007. évi végrehajtásáról, 30. oldal I/20. ábra, <http://www.bunmegelozes.hu/>

4. Fiatalkorú tanúk védelme a nyomozati eljárásban. A gyermek- és fiatalkorúak korcsoportjai sajátosságait tartalmazó, a bűnmegelőzést és más devianciák visszaszorítását szolgáló információk hasznosítása a bűnmegelőzés központi és helyi rendszereiben.

2.4. A városi bűnözés jellemzői

A bűnözés elsősorban a városokhoz kötődő jelenség. Hasonlóan a nyugat-európai országok többségéhez, Magyarországon is a fővárosban a legmagasabb a bűnözés. Itt él a magyar lakosság 18 százaléka, de itt regisztrálják az összes ismertté vált bűncselekmény 27–30 százalékát.

Tízezer magyar lakosra évente 450–500 bűncselekmény jut, míg tízezer budapesti lakosra átlagosan évente 650–680. Budapest és a vidéki települések bűnözés gyakorisági adatai között legkevesebb másfélszeres a különbség, de a főváros egyes kerületei közötti eltérések még ennél is jelentősebbek.



12. ábra. A közterületi bűnözés terjedelme¹⁶

¹⁶ Forrás: Országos Bűnmegelőzési Bizottság, Jelentés a Kormánynak a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája és cselekvési programja 2007. évi végrehajtásáról, 15. oldal I/6. ábra, <http://www.bunmegelozes.hu/>

A polgárok biztonságérzetét eredendően és alapvetően befolyásolják a közterületen elkövetett bűncselekmények, például a rablások jelentős részét kb. 70 %-át a közterülteken követték el. Az utóbbi években ismertté vált rablások főbb jellemzői közé tartozik, hogy:

- kb.50 százalékban a fővárosban követték el;
- jelentős részük közterületen valósult meg;
- sértetteik között többségben voltak a 60 évnél idősebb és a 18 évnél fiatalabb személyek;
- a 18 évnél fiatalabb sértettek többsége 12 - 15 év kor közötti volt;
- egytizedük esetében jellemző volt a különösen súlyosan minősülő fegyveres elkövetés;
- az elkövetők nagyjából egyharmada gyermek-, illetve fiatalkorú volt.

Az ismertté vált rablásokkal kapcsolatban a legfontosabb, bűnmegelőzési beavatkozást befolyásoló tényező, hogy a gyermek- és fiatalkorúak mind az elkövetői, mind az elszenvetői oldalon az összбűнözésben elfoglalt arányukat messze meghaladóan vannak jelen. Kiemelkedő jelentősége van annak, hogy az ismertté vált rablások harmadát a 18 év alatti elkövetők kortársaik sérelmére hajtják végre. Emellett figyelemmel kell lenni az idősök fokozott viktimizációs veszélyeztetettségére is.

Az utcán parkoló gépjárművek száma a hetvenes évekhez képest közel másfél millióval növekedett, és ez a bűncselekmények terjedését is elősegítette, elsősorban a legnépesebb városokban. A gépjárművekre vonatkozó бűнözés kifejezetten a fővárosra jellemző, a bűncselekmények 50-60 százalékát itt követik el. A kilencvenes évektől kezdve nyolcszor annyi gépkocsi tűnt el nyomtalanul, mint a hetvenes években. A cselekmények háromnegyed részében a tettes személye ismeretlen maradt.

A városokban különösen szoros a kapcsolat a kábítószer-függőség és a vagyon elleni bűncselekmények elkövetése között. A közterületen elkövetett személy elleni támadások és rablások jelentik az erőszakos бűнözés látható részét, az „utcai бűнözést”. A rablás az ezredfordulóra városi jelenséggé vált, és ez az elkövetési mód erőszakosabb, durvább, veszélyesebb lett. A statisztikai adatok a városi garázdaságok folyamatos emelkedését jelzik.

A városi emberek életminőségét nem csak a bűncselekmények alakulása, hanem egyéb olyan, a közterületeken tapasztalható jogsértések, zavaró körülmények is befolyásolják, mint a falfirka, a tiltott vagy engedély nélküli kereskedelem, a köztisztasággal kapcsolatos szabálysértés, a koldulás, a hajléktalanok utcai megjelenése, a közlekedés rendjének fellazulása.

A városi lét biztonságát például a tartós városi munkanélküliség, a városi gyermekek szegénysége, a társadalmi kirekesztés, a fogyasztás állandó kényszere is károsan befolyásolja. Az a folyamatos migráció, amely fékezi a kisközösségek kialakulását, gátolja a „bevándorlók” városi integrációját.

A modern városok, különösen a nagyvárosok biztonsága tehát nem egyszerűsíthető le a bűnözés okozta veszélyekre. A biztonság hiánya, a szorongás komplex pszichológiai probléma. A magány, az egészség iránti aggodalom, a létbizonytalanságból fakadó feszültség és a bűnözéstől való félelem egymást erősítő lelki folyamatok.



13. ábra. Grafitti a budapesti utcán17

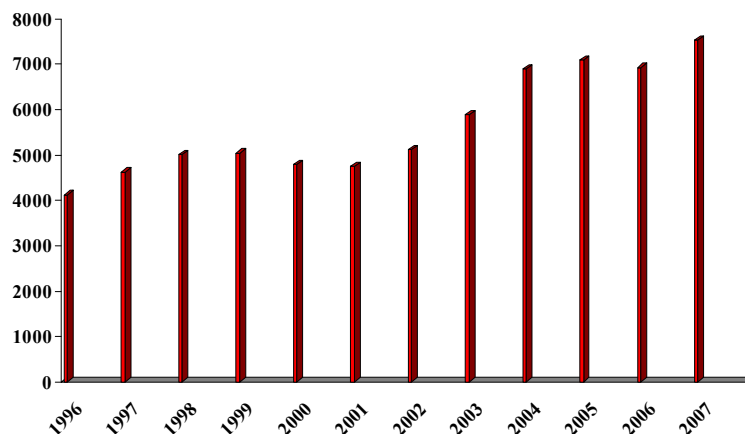
A rendőrség feladatai a városok biztonságának fokozása érdekében:

1. *A terület-felügyeleti eszközök hatékonyságával kapcsolatos felmérés elkészítése, értékelése és az eredmények beépítése az engedélyezési és a szignalizációs gyakorlatba*
2. *A rendőrségre érkező bejelentések területi elemzése, a „fertőzött” városi területek azonosítása, a problémák folyamatos elemzése. A bűnözési térkép eszközének alkalmazása a rendőrség munkájának megszervezésénél.*
3. *A rendőrségi és önkormányzati hatáskörben elbírált szabálysértések jogalkalmazási gyakorlatának áttekintése és értékelése.*
4. *A lopott dolgok értékesítési lehetőségeinek korlátozása, az értékesítési piac természetének, kiterjedtségének elemzésével és a lopott holmi sikeres értékesítési módszereinek értékelésével.*
5. *Jellegzetesen a városokban előforduló (például a lakással, a bankkártyával, a hitelezéssel kapcsolatos) csalási formák elemzése és a speciális megelőzései lehetőségek kidolgozása.*
6. *A rendőrségi jelenlét fokozása azokon a területeken, ahol gyakran fordul elő a közterületi erőszak, a rablás, a garázdaság és a vagyon elleni bűncselekmény*
7. *A rendőrség szolgáltató funkciójának erősítése. Kapcsolattartás az állampolgárokkal és azok közösségeivel (gyors reakció, szignalizáció).*
8. *A rendőrség szakmai felkészültségének, fegyelmének erősítése, lakossági kapcsolatainak, eljárási kultúrájának javítása.*

9. A rendőrség lakossági kapcsolatainak erősítése az *etnikai diszkriminációra, a településen belül előforduló konfliktusokra visszavezethető cselekmények megelőzése* érdekében.
10. Az *önkormányzatok és a rendőrség együttműködésének erősítése*, közbiztonsági-, bűnmegelőzési bizottságok alakításának ösztönzése.
11. Az önkormányzatokkal együttműködésben a *hatékony szituációs bűnmegelőzési eszközök elterjesztése* az olyan – jellemzően városokban előforduló – *vagyon elleni bűncselekmények visszaszorítása érdekében*, mint a betöréses lopás, a benzinkút elleni támadás, az üzleti lopás, a gépkocsilopás, a közterületeken előforduló erőszakos bűncselekmények.
12. *Rendőrségi és önkormányzati közös bűnmegelőzési centrumok kialakítására irányuló kezdeményezések támogatása*, a helyi lakosok és a rendőrség kapcsolatának erősítése.
13. Az *üzleti szféra szereplőinek rendszeres tájékoztatása* az ellenük irányuló vagyon elleni bűncselekmények új formáiról.

2.5. A családon belüli erőszak jellemzői

A családon belüli erőszak súlyos társadalmi probléma Magyarországon. A gyermekek, a nők, az öregek, a gyengébbek bántalmazása sok családban az életmód része, a kisközösségi kommunikáció „elfogadott” formája. A kutatások szerint azok a gyermekek, akiket gyakran bántalmaztak, maguk is hajlamosabbak arra, hogy erőszakot alkalmazzanak.



14. ábra. A családon belüli erőszakos bűncselekmények száma¹⁸

¹⁸ Forrás: Országos Bűnmegelőzési Bizottság, Jelentés a Kormánynak a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája és cselekvési programja 2007. évi végrehajtásáról, 16. oldal 1/7. ábra, <http://www.bunmegelozes.hu/>

A családon belüli erőszak Magyarországon legalább egymillió nőt és a hozzájuk tartozó gyerekeket érint, ennek ellenére általában elhallgatás és tagadás veszi körül. A bántalmazottak félnek, a kívülállók pedig sok esetben az áldozatokat hibáztatják. Az erőszakot elkövető és az erőszakot elszenvedő személyek megítélése körül felhalmozódott tévhitek és előítéletek az okai, hogy a beavatkozás és a megelőzés gyakran elmarad.

A személy elleni bűncselekmények körében jelentős a családtagok sérelmére elkövetett bűncselekmények aránya. A családkutatók szerint a konfliktusok megoldásának elfogadott eszköze számos családban az erőszak alkalmazása. Az alkohol, az alkoholista életvezetés a tartós családi konfliktusok „természetes” kísérő jelensége.

A gyermekkorú áldozatok túlnyomó többsége hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű, illetve olyan körülmények között élő gyermekkorú, akinek családjára az alkoholfogyasztás, a durvaság és az agresszivitás, sokszor társadalmi elszigeteltség a jellemző. Hazánkban az egészségügyi szolgálat tudomására jutott gyermekbántalmazási esetek száma évente 15 ezerre tehető.

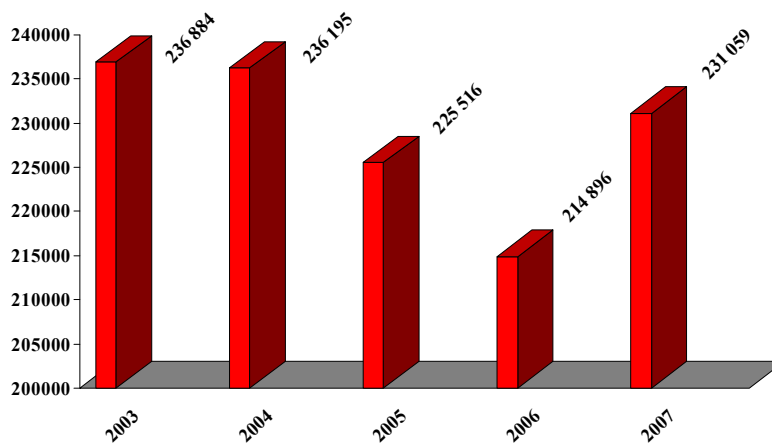
A hazai tapasztalatok szerint a családon belüli erőszak áldozatává vált személyek kérnek ugyan segítséget, de gyakran még az érdemi intézkedés előtt meggondolják magukat és elzárkóznak a további együttműködéstől. A visszahúzódás okai között szerepel a családon belüli állandó fenyegetettség és az anyagi, esetleg érzelmi kiszolgáltatottság. A gyermekbántalmazást a magyar társadalom – kevés kivétellel – „normális” nevelési eszköznek fogadja el. A legsúlyosabb következményekkel járó eseteket kivéve a gyermekjóléti szolgálatok jelzőrendszere nem működik.

A rendőrség feladatai a családon belüli erőszak megelőzése érdekében:

1. Gyors, hatékony beavatkozás az egyes segélykérésekre.
2. A gyermekveszélyeztetés miatt indult nyomozásról haladéktalan szignalizáció a gyermekvédelemnek.
3. A családon belüli erőszak miatt foganatosított rendőri, hatósági eljárás keretében indokolt esetben haladéktalanul kezdeményezni kell a „távoltartásra” vonatkozó közigazgatási eljárás megindítását.

2.6. Az áldozattá válás megelőzése, áldozat segítés, az áldozat kompenzációja

A hivatalos statisztikai adatok szerint hazánkban évente átlagosan 230 ezer személy válik bűncselekmény áldozatává. 90 százalékuk ellen vagyon elleni bűncselekményt követnek el. Felmérések szerint a tényleges viktimizáció előfordulása ennél jóval magasabb. Egy 1999-ben készült budapesti felmérésből az derült ki, hogy az áldozatok 54 százaléka kétszer vagy annál többször vált bűncselekmény áldozatává a felmérést megelőző öt évben, 26 százalékuk a vizsgálat évében többször is.



15. ábra. Az ismertté vált összes természetes személy sértett¹⁹

Az ismertté vált erőszakos cselekmények sértettjei közül a 60 éven felüliek az átlagosnál kevésbé veszélyeztetettek, körükben minden tízezer személyből 12 vált ilyen bűncselekmény áldozatává. A kutatások szerint az emberek általában az idegenek által elkövetett erőszaktól és támadástól félnék leginkább. Ezzel szemben háromszor–négyeszer gyakrabban fordul elő erőszakos támadás az elkövető számára ismert személy ellen. Az ismertté vált emberölések 80 százalékát, a súlyos testi sértések 70 százalékát az elkövetők velük valamilyen közeli kapcsolatban álló személy sérelmére követték el. A szexuális bűncselekmények 60 százalékát olyan elkövető valósítja meg, akivel a sértett rokonsági, ismeretségi kapcsolatban van.

Évente 10 ezer kiskorú személy válik bűncselekmény áldozatává. Az ismertté vált rablások majdnem negyedét gyermekek és fiatalok sérelmére követik el. Minden egyes napon két kiskorú válik rablás áldozatává. A személy elleni erőszakos bűncselekmények 10 százalékának gyermek- és fiatalok a sértettje. Az élet elleni cselekmények 8,5 százalékának áldozata kiskorú.

1997–1999 között az ismertté vált szexuális bűncselekmények áldozatainak majdnem a fele volt gyermek- és fiatalok, addig 2000–2001-ben ez az arány 60 százalék körülire emelkedett. A kiskorúakat támadó erőszak jelentős részét a szülők vagy gondozók követik el.

19 Forrás: Országos Bűnmegelőzési Bizottság, Jelentés a Kormánynak a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája és cselekvési programja 2007. évi végrehajtásáról, 18. oldal I/8. ábra, <http://www.bunmegelozes.hu/>

Különösen veszélyeztetett csoportot alkotnak a hajléktalanok. Szociális kiszolgáltatottságuk potenciális áldozattá teszi őket. Az alkohol és a drog hatása alatt álló személyek ellen elkövetett bűncselekmények ugyancsak az átlagnál nagyobb gyakorisággal következnek be. Bizonyos foglalkozásokkal, szakmákkal együtt jár a nagyobb kockázat. Ilyenek például a szociális-, az egészségügyi, a közoktatási-, a bank- és bizonyos szolgáltatási szektorban dolgozók jól meghatározható csoportjai.

Az élet elleni cselekmények, a szexuális támadások és az egyéb erőszakcselekmények, különösen, ha gyerek vagy idős az áldozat hosszan tartó súlyos pszichés traumát okoznak. A közvéleményt az áldozattá válás kockázatáról leginkább a média tájékoztatja. Ez elsősorban a „szenzációs”, tehát a súlyos, erőszakos bűncselekményekről számol be. A bűnözéstől való szorongás ebből is táplálkozik. A kutatások szerint az áldozattá válással kapcsolatos félelem szoros összefüggésben van a nemmel, az életkorral, a jövedelemmel és a településtípussal. A társadalom kiszolgáltatottabb csoportjai, az idősek, az egyedül élők, a gyermeküket egyedül nevelő nők, az alacsonyabb iskolai végzettségűek, a városi lakosok félelme gyakran irracionális szorongás formájában jelenik meg. Ennek az is oka, hogy a rosszabb anyagi helyzetű társadalmi csoportok számára kevésbé elérhetőek a biztonságtechnikai eszközök.

A rendőrség feladatai az áldozattá válás megelőzése érdekében:

1. A rendőrség szolgáltató funkciójának, és az állampolgárokkal való kapcsolatának erősítése.
2. A közösségi (polgárbarát) rendőrség modell nemzetközi tapasztalatainak a helyi rendőrségi tevékenységbe integrálása.
3. Az egyes segélykérésekre gyors, hatékony rendőrségi beavatkozás.
4. Az áldozat a bűnüldöző hatóságokkal való első kapcsolattól kezdve – az általánosan ismert nyelveken – férjen hozzá az érdekei védelmében minden fontos információhoz, beleértve azoknak az ügyfélszolgálatoknak és szervezeteknek megnevezését, amelyekhez segítségért fordulhat.
5. A tanúvédelem gyakorlatának erősítése.
6. Az áldozattá válás konkrét kockázatának jelzése a közösségi típusú rendőri szolgáltatás keretében az érintett intézményeknek (idősek otthona, állami nevelőintézet, iskolák), a civil szervezeteknek, a lakosság érintett, veszélyeztetett csoportjainak.
7. A már felderített bűncselekmények áldozatai számára szignalizáció a bűncselekményt lehetővé tevő okokról és feltételekről az újabb bűncselekmény megelőzése, az önvédelmi képesség javítása érdekében.

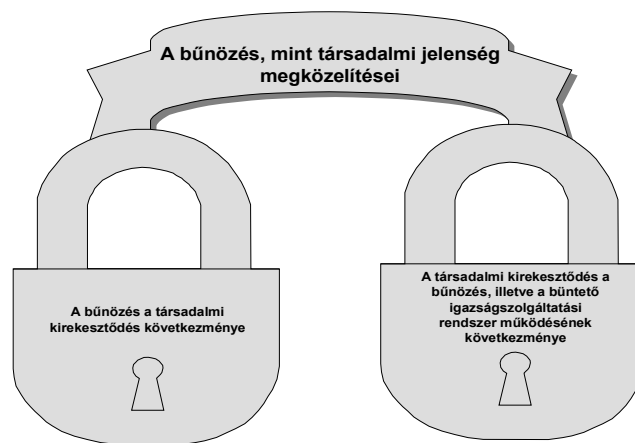
2.7. A bűnisméltés jellemzői

A „társadalmi kirekesztődés”, mint társadalomtudományi fogalom szoros összefüggésben van a bűnözés jellemzőivel.

A társadalmi kirekesztődés arra a dinamikus, multidimenzionális folyamatra utal, amelynek során az egyén teljes egészében vagy részben kirekesztődik azokból a társadalmi, gazdasági, politikai vagy kulturális szervezetekből, intézményekből, amelyeknek célja, hogy segítsék az egyén társadalmi integrációját²⁰

A bűnisméltés megelőzése szempontjából a társadalmi kirekesztődés visszaszorításának célkitűzésként való meghatározása azért jelentős, mert a kirekesztettséghez vezető folyamatok, jelenségek elleni fellépés hat a bűnözés szociális kockázati tényezőire is.

A társadalmi megközelítésmód a bűnözést társadalmi jelenségként értelmezi, amely azt jelenti, hogy a bűnözés bizonyos szociális, gazdasági, kulturális tényezőkre visszavezethető jelenség.



16. ábra A bűnözés, mint társadalmi jelenség megközelítései

²⁰ Forrás: Bradley, Trevor (2001) Social exclusion. In: E. McLaughlin and J. Muncie (eds) The Sage Dictionary of Criminology. London, SAGE, 275–277, In: Borbíró Andrea – Kerecsi Klára (szerk.), A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés Kézikönyve I. 2009, 88. oldal, <http://www.bunmegelozes.hu/>

A bűnözést a társadalmi kirekesztődés következményeként értelmező megközelítés az ismertté vált és azon belül is elsősorban a vagyon elleni bűncselekményekre és elkövetőikre, valamint a fiatalok elkövetőikre és a visszaesőkre irányuló kutatásokon alapul. A kutatások közös tanulsága, hogy a társadalmi kirekesztődéshez vezető társadalmi folyamatok és állapotok ösztönzői a bűnözésnek, továbbá, hogy a társadalmi kirekesztettek számának emelkedése „maga is gerjesztheti a bűnözés egyes típusait” 21

Az elkövetők társadalmi összetétele felől közelítve társadalmi kirekesztettség és a bűnözés kapcsolatát, tipikusnak tekinthető a lakosság tömegeinek az aktív társadalmi életből való kizárása az alkoholizmus, az elszegényedés, és a munkanélküliség miatt. A kirekesztetteknek ez a csoportja képezi a bűnözés, a kábítószer-fogyasztás, az alkoholizmus és az öngyilkosságok alapvető társadalmi bázisát.

A társadalmi kirekesztettség és bűnözés összefüggésére vonatkozó másik megközelítés, amely szerint a társadalmi kirekesztődés következménye, a bűnözésnek. A megközelítésen alapuló kutatások egyik legfőbb tanulsága, hogy egy társadalom összességét nem reprezentálja az ismertté vált bűnözés és csak az ismertté vált bűnelkövetők között vannak felülreprezentálva a társadalmilag kirekesztettek. A kutatások kiemelt figyelmet fordítanak a büntető igazságszolgáltatási rendszer működése és a társadalmi kirekesztettség összefüggéseire. A kutatások különösen a szabadságvesztés büntetésnek a társadalomba való visszatérés szempontjából káros hatását jelzik, rámutatva arra, hogy a szabadságvesztés büntetés tényleges kirekesztettséget jelent, és a bebörtönzöttek egyértelműen kirekesztett csoportot alkotnak.

A társadalmi kirekesztődés elleni Európai Uniósi fellépés szempontjából meghatározó volt az Európai Tanács 2000. évi lisszaboni ülése. A tagállamok közötti nyitott együttműködés egyik eszközeként a lisszaboni záródokumentum előírta a szegénység és a társadalmi kirekesztődés mérésére és a két jelenség tagállamok közötti összehasonlíthatóságára alkalmas mutatószámok kidolgozását.

A társadalmi kirekesztődés néhány közös mutatószáma: az Európai Unióban:

- Alacsony nettó jövedelem, kor és nem szerinti bontásban
- Alacsony jövedelmi helyzet tartóssága
- Hosszú távú munkanélküliségi ráta
- Munkanélküli háztartásokban élő személyek száma
- Azok az oktatásból korán kimaradók, akik már nem tanulnak
- Születéskor várható élettartam
- Alacsony iskolázottságú személyek száma

21 Forrás: Gönczöl, Katalin (2002) A nagypolitika rangjára emelkedett büntetőpolitika. Jogtudományi Közlöny, 5: 197–204, In: Borbíró Andrea – Kerecsi Klára (szerk.), A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés Kézikönyve I. 2009, 92. oldal, <http://www.bunmegelozes.hu/>

Társadalmi kirekesztődés Magyarországon

Egy társadalom kirekesztő vagy befogadó jellegének megítéléséhez a különböző társadalomstatisztikai adatok, a társadalmi rétegződéssel, az egyenlőtlenségi rendszerrel kapcsolatos kutatások és a gazdasági, jövedelmi, területi egyenlőtlenségeket tartalmazó mutatók, szolgáltatnak információt.

A magyar társadalom jelenkori folyamatainak meghatározó tényezője a rendszerváltozás egyik összetevőjének, a piacgazdaság bevezetése, amelynek következtében az egyenlőtlenségek gyorsan növekedtek és semmilyen jogi, politikai vagy erkölcsi gátba nem ütközött. A következmény a csökkenő társadalmi össztermék korábinál sokkal egyenlőtlenebb elosztása, a tömeges munkanélküliség, a többség szegényedése, a szegénység mélyülése, a jóléti rendszerek átalakítása, a létbiztonság megrendülése.

Csoportok	Részletes %	Összevont %
Elit	1	1
Jómódú	9	9
Felhalmozó-közép	14	31
Szabadidő-orientált	17	
Jó lakású-deprivált	28	59
Deprivált-szegény	31	
Összesen	100	100

17. ábra Fogyasztási csoportok Magyarországon (lakás, anyagi fogyasztás és kulturális fogyasztás alapján)²²

²² Forrás: Ferge Zsuzsa (2002) Struktúra és egyenlőtlenségek a régi államszocializmusban és az új kapitalizmusban. Szociológiai Szemle, 4: 9–33, In: Borbíró Andrea – Kerecsi Klára (szerk.), A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés Kézikönyve I. 2009, 95. oldal, 1.4./1. táblázat <http://www.bunmegelozes.hu/>

Az életformákra és fogyasztási szokásokra irányuló 1999. évi felmérés eredményeit összegző táblázatból kitűnik, hogy az 1990-es évek végén a jövedelem alapú kirekesztődés a magyar társadalomnak legalább 30 százalékát érintette, ezért „szétszakadó társadalmat” említtettek a kutatók²³

A fenti adatok alapján feltételezhető, hogy körülbelül a lakosság 30 százaléka tekinthető kirekesztettnek Magyarországon. A mai Magyarország lényegében megfelel a Will Hutton féle „40:30:30 társadalomnak”, amely a befogadóból a kirekesztő társadalomba való átmenet jellemzője. Olyan társadalmat jelent, „amelyben a népesség 40 százalékának véglegesített, biztos állása, 30 százalékának biztos állása van, további 30 százalék marginalizálódott, munkanélküli vagy nyomorúságos bérért dolgozik”(Young 2002: 459).

A Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája az ismertté vált bűnelkövetők társadalmi jellemzőire vonatkozó adatok alapján rögzítette, hogy az alacsony iskolai végzettségűek, a rossz szociális körülmények között élők, a szakképtelenek, a tartós munkaviszonnyal nem rendelkezők vagy a munkanélküliek köréből kerülnek ki. Egy társadalomstatistikai vizsgálat, amely 1990-es években jogerősen elítélt felnőtt korúakra vonatkozott, többek között megállapította, hogy „az utóbbi években a nyolc osztályt, illetve kevesebbet végzettek közé az elítélteknek kétharmada tartozott”

A bűnismétlés megelőzése

Minden olyan egyedi ügyben alkalmazott büntetés, amely tekintettel van a bűnismétlés veszélyének csökkentésére, bűnmegelőző hatású. Minden olyan büntetés-végrehajtásban alkalmazott módszer (az elítéltek és az utógondozottak munkáltatása, iskolai tanulmányaik folytatása, káros szenvedélyeik kezelése, szakképzésük, a családi kapcsolataik megőrzésére irányuló törekvések), amely a bűnelkövetők társadalmi integrációja érdekében valósul meg, csökkenti a bűnismétlés esélyét, vagyis a bűnmegelőzés célját szolgálja.

Magyarországon 1990-től kezdődően folyamatosan növekedett a börtönnépesség, amely összefüggésben van az átlagos fogvatartási időtartam emelkedésével is. A fogvatartottak 40 százaléka Magyarország észak-keleti régiójából származik. Az elítéltek egy része a meg nem fizetett pénzbüntetés szabadságvesztésre történő átváltoztatása következtében kerül börtönbe. Legtöbbször azért, mert nincs miből teljesíteni a fizetési kötelezettséget.

²³ Ferge Zsuzsa (2000) A szétszakadó társadalom. Belügyi Szemle, 6: 3–17, In: Borbíró Andrea – Kerecsi Klára (szerk.), A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés Kézikönyve I. 2009, 95. oldal, <http://www.bunmegelozes.hu/>, alapján

A büntetés–végrehajtási intézetek zsúfoltsága növeli az intézeteken belül a feszültséget, az erőszakot és a szabályszegések valószínűségét, valamint az elítéltek egymásra gyakorolt káros hatását. A fogvatartottak szociális jellemzői, iskolai végzettsége, szakképzettségi adottságai kedvezőtlenek. (A 8 osztályos végzettséggel nem rendelkezők aránya a jogerősen elítélt felnőttek körében 13,8 százalék, a jogerősen elítélt fiatalok körében 50,6 százalék.)

A fogvatartottak körében a népességarányukat messze meghaladó mértékben vannak roma elítéltek, közöttük sokan hátrányos szociális adottságúak. A büntetés–végrehajtás intézményeiben viszont alig dolgoznak roma szakemberek, így ez nehezíti a népcsoport tagjainak kulturális és tradíciókon alapuló szükségleteire történő odafigyelést.

Év	Felnőtt korú elítéltek száma		Szabadságvesztés Összesen		Ebből: felfüggesztett szabadságvesztés		Ebből: végrehajtandó szabadságvesztés		Közérdekű munka		Pénzbüntetés		Önállóan alkalmazott mellékbüntetés, intézkedés	
	Szám	%	Szám	%	Szám	%	Szám	%	Szám	%	Szám	%	Szám	%
1990	42 538	100	16 121	37,9	6 005	14,1	10 116	23,8	676	1,6	18 641	43,8	7 094	16,7
1995	77 029	100	22 969	29,8	13 682	17,76	9 287	12,05	869	1,1	38 442	49,9	14 749	19,14
2000	87 689	100	30 279	34,5	18 537	21,1	11 742	13,4	2 754	3,1	40 220	45,9	14 436	16,5
2003	86 722	100	29 744	34,2	18 449	21,1	11 295	13,02	3 794	4,3	39 110	45,9	14 074	16,2
2006	90 324	100	27 332	30,3	17 860	19,8	9 472	10,5	5 390	5,96	41 838	46,3	15 762	17,5

18. ábra A büntetés kiszabási gyakorlat alakulása Magyarországon 1990–2006. felnőtt korú elítéltek²⁴

A nemzetközi kutatások adatai szerint legalább 25 százalékkal kell megnövelni a börtönnépességet ahhoz, hogy a bűnözési ráta 1–2 százalékkal csökkenjen. Egy új börtönférőhely létesítése Magyarországon kb.12 millió forintba kerül. A szabadságvesztés költsége 2009-ben naponta és fogvatartottanként 8000 forint volt. A szabadság teljes elvonása a legdrágább büntetés, ezért a legsúlyosabb bűnök büntetésére kellene alkalmazni. Magyarországon ennél lényegesen tágabb körben – sok esetben szociális ellátó intézményként – alkalmazzák.

²⁴ Borbíró Andrea – Kerecsi Klára (szerk.), A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés Kézikönyve I. 2009, 101. oldal, 1.4./2. táblázat <http://www.bunmegelozes.hu/>

A bűnismétlés megelőzése érdekében a külföldi tapasztalatok szerint széles körben használhatók olyan eszközök, mint a jóvátétel, az áldozat és az elkövető közötti kiegyezés, a megszegyenítő és a közösségben végrehajtott reparáló jellegű büntetések. Az áldozatok számára a jóvátétel a büntetés egyik fontos célja. A hazai rendszer ennek az elvárásnak még kevésbé felel meg.

Az ENSZ „tokiói szabályai” (45/110 közgyűlési ajánlás, 1990) a szabadságelvonással nem járó szankciók szélesebb körű alkalmazása és végrehajtása mellett érvelnek. Ehhez szükség van a büntető igazságszolgáltatás és a bűncselekménnyel érintett közösség intenzívebb együttműködésére, különösen az elítéltek kezelésében, az elkövetők felelősségérzetének felkeltésében, integrációjuk elősegítésében. A pártfogó felügyelői szolgálat működtetésének célja az, hogy az elkövető személyiségében, életkörülményeiben rejlő, a bűnismétlésre vezető kockázatokat feltárja, és ezek hatását csökkentse, ezzel segítse elő a társadalmi integrációt és a bűnismétlés megelőzését.

A rendőrség feladatai a bűnismétlés megelőzése érdekében:

- A feltételes szabadság hatálya alatt állóknak és a magatartási szabályok megszegőinek ellenőrzése a pártfogó felügyelők kezdeményezésére.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. Olvassa el az alábbi könyvrészletet: Krémer Ferenc, Szociológiai alapismeretek Kézikönyv rendvédelmi hallgatók számára Rejtjel Kiadó, Budapest, 2003. (242–249. oldal)

Válasszon a következő kérdésekre:

1. Hogyan befolyásolja a rendőr a társadalom működését? _____

2. Milyen tényezők befolyásolják a rendőrt a feladatainak teljesítése során? _____

3. Milyen társadalmi elvárások fogalmazódnak meg a rendőrök és a jog viszonyával kapcsolatban? _____

4. Milyen szerepe van az informális csoportoknak és a szolidaritásnak a rendőri munkavégzés során? _____

2. Önálló munka során a PQ4R módszerrel az aktív önálló szöveg tanulás alkalmazásával dolgozza fel a témaköröket:

A Rendőrség társadalmi szerepének modelljei: "A bűnözés elleni háború" modell, "Rendfenntartás" modell, "Szolgáltatás" modell.

A Közösségi Rendőrség filozófiája

A Közösségi rendőrség filozófiájának megjelenése Magyarországon

A PQ4R módszerrel történő tanulást a következő lépések betartásával végezze: 25

- **Preview** = **előzetes áttekintés**, áttekintést nyerni a témakör tartalmáról, a címszavakról, az összefoglalásokról, ezek közlik az első fontos támpontokat és információkat.
- **Question** = **kérdés**, a szöveg tartalmát feltáró kérdések megfogalmazása, melyek a szöveg témáját illetően fogalmazódnak meg és melyek megválaszolása a szövegértést segíti.
- **Read** = **olvasás**, a szöveg részletes és figyelmes elolvasása, az előzetesen feltett kérdések megválaszolása és új kérdések megfogalmazása és a fontos szövegrészek megjelölése.
- **Reflect** = **tükrözés** a feldolgozott információk elmélyítése feltárt témához konkrét példákat keresése.
- **Recite** = **felmondás** ebben a fázisban a szövegre vonatkozó kérdéseket kell megválaszolni, de írásos feljegyzést, jegyzetet nem szabad segítségül használni. A fő gondolatokat a saját szavaival foglalja össze.
- **Review** = **összegzés** az egész szöveget összefoglalása, és a munka eredményének az ismeretanyagukba való beépítése.

3. A Közösségi rendőrség filozófiájának megjelenése Magyarországon

A témakör első feldolgozása pedagógus irányításával a tanórán ajánlott 5 fős tanulócsoportokban a **SAKÉRTŐI MOZAIK** módszer alkalmazásával 26

Lépések:

- 5 fős tanulócsoportok megalakítása a **KOOPERATÍV PEDAGÓGIÁBAN** alkalmazott csoportalakítási módszerek alkalmazásával 27

25 <http://hu.wikipedia.org/wiki/PQ4R>

26 Dr Spencer Kagan: Kooperatív tanulás, ÖKONET, Budapest 2004

27 Bacskay Bea, Lénárd Sándor, Rapos Nóra, L. Ritók Nóra, Kooperatív tanulás, oktatási programcsomag a pedagógusképzés számára, Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Budapest, 2008,

- szövegfeldolgozás (A, B, C, D betűjelű tanulók) (önálló olvasás),
- **A: 1. szöveg**, 2.1. A társadalmi bűnmegelőzés (115/2003. (X. 28.) OGY. határozat) nemzeti stratégiájának rendőrségi feladatai
- **B: 2. szöveg**, 2.2. A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájának prioritásai, 2.3. A gyermek- és fiatalkori bűnözés jellemzői
- **C: 3. szöveg**, 2.4. A városi bűnözés jellemzői,
- **D: 4. szöveg**, 2.5. A családon belüli erőszak jellemzői, 2.6. Az áldozattá válás megelőzése, áldozat segítése, az áldozat kompenzációja
- **E: 5. szöveg**, 2.7. A bűnismétlés jellemzői
- szakértői csoportok megalakulása, az azonos témával foglalkozók csoportot alakítanak
- a téma megbeszélése, közös kulcsfogalom kiemelés (vezérfonal)
- tanítás a saját csoportban
- a tanulócsoporthoz kijelölt tagjai az osztály előtt prezentálnak egy-egy témát.
- a pedagógus visszajelzést ad a tanulócsoporthoz.

A témakör egyéni feldolgozását a tanulók a **PQ4R módszer** alkalmazásával végezzék.

4. Keresse meg a <http://www.bunmegelozes.hu/> honlapon a Rendészeti bűnmegelőzéssel foglalkozó ismertetőt – a D.A.D.A. és az ELLEN-SZER programok leírásával együtt – olvassa azt el és beszélje meg a tanulócsoporthoz az alábbiakat:

- milyen feladatai vannak a rendőrségnek a biztonságért érzett egyéni és közösségi felelősség kialakításának elősegítése érdekében,
- a D.A.D.A. és az ELLEN-SZER programok, hogyan járulnak hozzá a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájának prioritásaiban megfogalmazottak teljesüléséhez.

5. Keresse meg a <http://crimestat.b-m.hu/> honlapon a térképek menüpontban (Magyarország Bűnözésföldrajza/lekérdezés paramétereinek megadása) és tanulmányozza a lakóhelye szerinti településre és kapitányságra vonatkozóan az alábbiakat:

- az ismertté vált bűncselekmények,
- az ismertté vált bűnelkövetők,
- az erőszakos garázdajellegű bűncselekmények,
- a közterületen ismertté vált bűncselekmények,
- az ismertté vált vagyron elleni (nem erőszakos) bűncselekmények adatait.

Az adatok elemzését követően készítsen rövid összefoglalót. Egy másik településen lakó tanulócsoporthoz beszéljék meg és hasonlítsák össze az adatokat a társadalmi kirekesztődésről tanultak figyelembe vételével.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Hogyan befolyásolja a rendőr a társadalom működését?

2. feladat

Milyen társadalmi elvárások fogalmazódnak meg a rendőrök és a jog viszonyával kapcsolatban?

3. feladat

Milyen prioritásokat fogalmaz meg a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti programja?

4. feladat

Milyen feladatai vannak a rendőrségnek a biztonságért érzett egyéni és közösségi felelősség kialakításának elősegítése érdekében?

5. feladat

Az ELLEN-SZER program, hogyan járul hozzá a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájának prioritásaiban megfogalmazottak teljesüléséhez.

6. feladat

Jellemezze a társadalmi kirekesztődés és a bűnözés közötti kapcsolatot?

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Rendőrnek lenni egyike azoknak a foglalkozásoknak, amelyek a társadalmi mércéket megjelenítik és láthatóvá teszik az emberek számára. A rendőr feladata elvégzése során beavatkozik az emberek életébe, és bizonyos esetekben meg is változtatja azt, ennek következtében befolyásolja a társadalom működését. Mindannak, amit a rendőr tesz és annak, ahogyan teszi, társadalmi hatásai vannak. Amit a rendőr megtesz, vagy éppen nem tesz meg, az több tényező együttes hatásának következménye. A társadalmi szerep az elsődleges meghatározó tényező ez magába foglalja a rendőrség elé kitűzött célokat és azokat a módokat, ahogyan azokat a feladatokat eldöntő hatalmak helyesnek látják megoldani. A társadalmi szerep a keret, amelyet a jogszabályok töltenek ki, ezek már pontosabban kijelölik, mit kell vagy lehet tenni és mit nem.

2. feladat

A rendőr egyik legfőbb „munkaeszköze” a jog. A rendőrség végzi a jog érvényesítését, a jogszerű magatartás ellenőrzését. A társadalom azt várja a rendőröktől, hogy a törvények a mindennapi gyakorlatban is érvényesüljenek. A rendőröknek el kell dönteniük, valamely cselekmény vagy esemény beleütközik-e egy-egy jogszabályba vagy sem, és ha igen, akkor a közrend fenntartását az szolgálja-e a legmegfelelőbben, ha ilyenkor szankciókat alkalmaz, vagy más módszerhez folyamodik. A társadalom érdeke az, hogy a rendőr képes legyen önállóan, különösebb ellenőrzés nélkül is a törvényekben megfogalmazott értékrend szerint gondolkodni és cselekedni.

3. feladat

A városok biztonságának fokozása. A családon belüli erőszak megelőzése. Az áldozattá válás megelőzése, az áldozat segítése, az áldozat kompenzációja. A bűnisméltés megelőzése.

4. feladat

A rendőrség fontos feladata a biztonságért érzett egyéni és közösségi felelősség kialakításának elősegítése, annak tudatosítása, hogy személye, vagyona megóvásáért mindenki maga és közvetlen környezete, közössége felelős elsősorban. Elengedhetetlen, hogy a biztonság megóvásáért végzett intézkedések törvényesek legyenek.

5. feladat

Az "ELLEN-SZER" a társadalomban fellelhető devianciák, káros hatások ellen készíti fel a fiatalok és nevéből adódóan megoldásokat, ha úgy tetszik védettséget, "ellenszer"-t is felkínál. A fiatalok az oktatókkal együtt keresik a kihívásokra a megoldásokat, alternatív lehetőségeket. A Program célul tűzte ki, hogy a középiskolás korosztályt bevonva saját problémáinak felszínre hozásába, megismerésébe, az érzelmi nevelés kínálta eszköz-, módszer-rendszer felhasználásával törekedjen a fiatalok életminőségének javítására, nyújtson részükre segítséget abban, hogy egy biztonságos életmódot legyenek képesek kialakítani maguk számára.

6. feladat

Az elkövetők társadalmi összetétele felől közelítve társadalmi kirekesztettség és a bűnözés kapcsolatát, tipikusnak tekinthető a lakosság tömegeinek az aktív társadalmi életből való kizárása az alkoholizmus, az elszegényedés, és a munkanélküliség miatt. A kirekesztetteknek ez a csoportja képezi a bűnözés, a kábítószer-fogyasztás, az alkoholizmus és az öngyilkosságok alapvető társadalmi bázisát.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája, Melléklet a 115/2003. (X. 28.) OGY. határozathoz, <http://www.bunmegelozes.hu/>

A Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét kihirdető közös nyilatkozat, <http://www.police.hu/magyarendorseg/etikaikodex>

Az ezredfordulót követő bűnözési helyzet; Elemzés az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi statisztika adatai alapján; Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Statisztikai és Elemző Osztály; Budapest, 2010., <http://crimestat.b-m.hu/>

BacsKay Bea, Lénárd Sándor, Rapos Nóra, L. Ritók Nóra, Kooperatív tanulás, oktatási programcsomag a pedagógusképzés számára, Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Budapest, 2008,

http://www.educatio.hu/images/download/hefop/project_1/Kooperativ_pcs.pdf

Borbíró Andrea – Kerecsi Klára (szerk.), A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés Kézikönyve I. 2009., <http://www.bunmegelozes.hu/>

Dr Spencer Kagan: Kooperatív tanulás, ÖKONET, Budapest 2004.

Dr. Sárközi Ferenc r. ezredes, Közrendvédelmi ismeretek, Tankönyv, Pest Megyei Rendőr-főkapitányság, 1999.

Krémer Ferenc, Molnár Katalin, Szakács Gábor, Valcsicsák Imre, Rendészeti kulturális stratégia, 17. számú előtanulmány az átfogó rendészeti stratégia társadalmi vitájához, www.police.hu/data/cms531059/rend_szeti_kultur_lis_strat_gia.doc

Krémer Ferenc, Szociológiai alapismeretek, Kézikönyv rendvédelmi hallgatók számára Rejtjel Kiadó, Budapest, 2003.

Országos Bűnmegelőzési Bizottság, Jelentés a Kormánynak a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája és cselekvési programja 2007. évi végrehajtásáról, <http://www.bunmegelozes.hu/>

AJÁNLOTT IRODALOM

A Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét kihirdető közös nyilatkozat, <http://www.police.hu/magyarendorseg/etikaikodex>

A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája, Melléklet a 115/2003. (X. 28.) OGY. határozathoz, <http://www.bunmegelozes.hu/>

Borbíró Andrea – Kerecsi Klára (szerk.), A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés Kézikönyve I. 2009., <http://www.bunmegelozes.hu/>

Krémer Ferenc, Szociológiai alapismeretek, Kézikönyv rendvédelmi hallgatók számára Rejtjel Kiadó, Budapest, 2003.

Web: <http://www.bunmegelozes.hu/>, <http://www.police.hu>

A(z) 0725-06 modul 002-es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
52 861 01 0000 00 00	Büntetés-végrehajtási felügyelő I.
52 861 02 0000 00 00	Határrendész
52 861 06 0010 52 01	Határrendészeti-rendőr
52 861 06 0010 52 02	Közrendvédelmi-rendőr

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

12 óra

MUNKANYAG

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.
Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató